

6. ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΓΙΑ ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΣΒΑΚ

6.1 Σχέδιο συν-χρηματοδότησης

Η επιτυχία ενός ΣΒΑΚ είναι πλήρως συνδεδεμένη με τη διαθεσιμότητα των πόρων για την εφαρμογή των προτεινόμενων μέτρων. Στους πόρους αυτούς συμπεριλαμβάνονται τόσο οι ανθρωπίνοι (διαθέσιμο προσωπικό και δεξιότητες), όσο και οι οικονομικοί πόροι.

Σε προηγούμενο Παραδοτέο εκτιμήθηκε το ανθρώπινο δυναμικό του Δήμου, ώστε να εξακριβωθούν οι μελλοντικές ανάγκες στελέχωσης για την παρακολούθηση, την αξιολόγηση και την επικοινωνία του ΣΒΑΚ και των αρχών της βιώσιμης κινητικότητας στον Δήμο, καθώς επίσης αναζητήθηκαν πηγές χρηματοδότησης σε τοπικό επίπεδο. Με δεδομένο όμως, πως οι απαιτήσεις για την υλοποίηση ενός ΣΒΑΚ, δεν καλύπτονται επαρκώς από τους ίδιους πόρους των αρχών, αναζητήθηκαν και παρουσιάζονται στη συνέχεια τα χρηματοδοτικά εργαλεία, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, στα οποία διαπιστώνεται συνάφεια των αντικειμένων τους με το περιεχόμενο των μέτρων του ΣΒΑΚ, στα οποία ο Δήμος Θηβαίων θα είχε τη δυνατότητα να συμμετέχει, με στόχο την υλοποίηση και εμπλουτισμό του ΣΒΑΚ στην περιοχή του. Συγκεκριμένα πρόκειται για τα εξής:

INTERREG Europe

Το Πρόγραμμα INTERREG Europe, το οποίο συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ), παράσχει χρηματοδότηση (359.000.000 €) για τη διαπεριφερειακή συνεργασία στην Ευρώπη. Υλοποιείται κατά τη διάρκεια της Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020 και αποτελεί συνέχεια αντίστοιχου Προγράμματος της περιόδου 2007-2013.

Ο γενικός στόχος του Προγράμματος είναι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας των περιφερειακών πολιτικών και μηχανισμών. Κάθε έργο στηρίζεται στην επικοινωνία και ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ των εταίρων, που είναι υπεύθυνοι για την ανάπτυξη των τοπικών και περιφερειακών πολιτικών για τις περιοχές τους.

Οι τομείς ενδιαφέροντος είναι η καινοτομία και η οικονομία της γνώσης, το περιβάλλον και η πρόληψη κινδύνων. Ως εκ τούτου, το Πρόγραμμα στοχεύει στην ενίσχυση του οικονομικού εκσυγχρονισμού και της ανταγωνιστικότητας στην Ευρώπη.

Τα βασικά εργαλεία ανταλλαγής εμπειριών αποτελούν οι δραστηριότητες δικτύωσης, όπως θεματικά εργαστήρια και σεμινάρια, επιστημονικά συνέδρια, έρευνες καθώς και εκπαιδευτικές επισκέψεις. Οι εταίροι των έργων συνεργάζονται για την ανάδειξη και τη μεταφορά καλών πρακτικών. Τα πιθανά αποτελέσματα των έργων περιλαμβάνουν στοιχεία όπως συστάσεις σε ζητήματα πολιτικών, στρατηγικές κατευθύνσεις ή σχέδια δράσης. Το INTERREG Europe επιτρέπει επίσης την πιλοτική εφαρμογή πρακτικών, αλλά μόνο σε περίπτωση που αυτές συμπληρώνουν την ανταλλαγή εμπειριών.

URBACT III

Το URBACT είναι το ευρωπαϊκό πρόγραμμα εδαφικής συνεργασίας για την ολοκληρωμένη αστική ανάπτυξη των πόλεων της Ευρώπης. Έχει ήδη αναπτυχθεί σε 2 προγραμματικές περιόδους (URBACT I & URBACT II) και επεκτείνει την εφαρμογή του και στη νέα περίοδο 2014-2020, περιλαμβάνοντας τις πόλεις των 28 Κρατών – Μελών, της Νορβηγίας αλλά και της Ελβετίας. Το URBACT III έχει συνολικό προϋπολογισμό 96,3M €. Υποστηρίζει πόλεις, περιφέρειες, μητροπολιτικές περιοχές, αντίστοιχες επαρχιακές, περιφερειακές και εθνικές αρχές, πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, μη κυβερνητικές οργανώσεις, επιμελητήρια και οργανισμούς.

Το URBACT παρέχει στις πόλεις της Ευρώπης κεντρικό ρόλο. Διευκολύνει τη συνεργασία μεταξύ τους για την εύρεση αποτελεσματικών και βιώσιμων λύσεων σε αστικές προκλήσεις, ενθαρρύνει την ανταλλαγή καλών πρακτικών, επιδιώκει την ανάπτυξη γνώσεων και δεξιοτήτων των πόλεων σε ζητήματα βιώσιμης αστικής ανάπτυξης, μέσα από μια δυναμική διαδικασία δικτύωσης. Για να το επιτύχει αυτό χρηματοδοτεί τα εξής δίκτυα:

- Δίκτυα Σχεδιασμού Δράσεων
- Δίκτυα Υλοποίησης Δράσεων
- Δίκτυα Μεταφοράς Καλών Πρακτικών.

Το πρόγραμμα URBACT III 2014-2020 υλοποιείται σε μια χρονική περίοδο που οι χώρες της ΕΕ στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής, έχουν ολοκληρώσει τον σχεδιασμό των νέων Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και θέτουν σε πλήρη ανάπτυξη την υλοποίησή τους. Τα νέα Προγράμματα, είναι είτε τομεακά/ εθνικά είτε αφορούν στις Περιφέρειες των χωρών, έχουν αναγνωρίσει την αυξημένη συμμετοχή των πόλεων στην υλοποίηση των ευρωπαϊκών πολιτικών και έχουν συμπεριλάβει παρεμβάσεις και δράσεις ολοκληρωμένης βιώσιμης αστικής ανάπτυξης (Κανονισμός (ΕΕ) Νο 1301/2013, Άρθρο 7), σε συνδυασμό με τις πολιτικές περιβάλλοντος, μεταφορών, απασχόλησης και κοινωνικής ένταξης. Έχουν ως στόχο ακόμη να ενισχύσουν τις εθνικές και περιφερειακές στρατηγικές/πολιτικές για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη και να υποστηρίξουν οργανωτικά και χρηματοδοτικά τις προτεραιότητες των πόλεων μέσα από συνεκτικά σχεδιασμένες και δυναμικές παρεμβάσεις.

Κύριο στοιχείο του τρίτου κύκλου του προγράμματος URBACT είναι ο επανασχεδιασμός της λειτουργίας των Εθνικών Σημείων Επαφής των χωρών που συμμετέχουν στο πρόγραμμα, για τα οποία προβλέπονται αυξημένα καθήκοντα και εκπλήρωση ενός πολύ πιο απαιτητικού ρόλου με διευρυμένες και νέες αρμοδιότητες. Το Εθνικό Σημείο Επαφής URBACT είναι ο δίαυλος επικοινωνίας μεταξύ του Προγράμματος URBACT III, των εθνικών υπουργείων που εμπλέκονται στα ζητήματα αστικής ανάπτυξης, των πόλεων της Ελλάδας και Κύπρου, των ενδιαφερόμενων οργανισμών και εταιρών, των Εθνικών Σημείων Επαφής των υπόλοιπων συμμετεχόντων Κρατών, των 21 Δικτύων Πόλεων που έχουν ήδη δημιουργηθεί στην πρώτη φάση του προγράμματος, αλλά και εκείνων που πρόκειται να δημιουργηθούν μέσω της υλοποίησης των δύο επόμενων φάσεων, των Δικτύων Υλοποίησης Δράσεων και Μεταφοράς Καλών Πρακτικών.

Όλα τα παραπάνω θα επιτευχθούν σχεδιάζοντας και υλοποιώντας έγκαιρα και ορθολογικά ποικίλες δράσεις επικοινωνίας και πληροφόρησης για το σύνολο των ενδιαφερόμενων πόλεων και φορέων, προωθώντας την όσο το δυνατόν ευρύτερη διάδοση των αποτελεσμάτων του προγράμματος URBACT και ενημερώνοντας το σύνολο των ενδιαφερόμενων πόλεων για το URBACT III και την προστιθέμενη αξία που ενδέχεται να έχει για τη βιώσιμη ανάπτυξη μιας πόλης ή τη συμμετοχή της σε αυτό. Ταυτόχρονα το παρόν πρόγραμμα έχει τη δυνατότητα να υποστηρίξει τη δικτύωση μεταξύ πόλεων, την ανταλλαγή ιδεών, την υιοθέτηση έξυπνων λύσεων και καινοτόμων πρακτικών για την αντιμετώπιση παλαιών και νέων προκλήσεων, αλλά και την αναβάθμιση του ρόλου των πόλεων ως ρυθμιστικού παράγοντα αφενός για τη διαμόρφωση πολιτικών και αφετέρου για την εφαρμογή παρεμβάσεων προς όφελος των κατοίκων.

JESSICA (Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas)

Το JESSICA, το οποίο αναφέρεται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, είναι μια πρωτοβουλία της ευρωπαϊκής επιτροπής, η οποία αναπτύχθηκε σε συνεργασία με την ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων (ΕΤΕπ) και το συμβούλιο της ευρωπαϊκής τράπεζας ανάπτυξης (CEB). Στηρίζει την αειφόρο αστική ανάπτυξη και την αναγέννηση μέσω της χρηματοοικονομικής μηχανικής.

Οι χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης έχουν τη δυνατότητα να επενδύσουν μέρος των κοινοτικών διαρθρωτικών ταμείων τους σε ανανεώσιμα κεφάλαια για να βοηθήσουν την ανακύκλωση των οικονομικών πόρων για την επιτάχυνση των επενδύσεων σε αστικές περιοχές της Ευρώπης. Το JESSICA προωθεί τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη με την υποστήριξη έργων στους ακόλουθους τομείς:

- Αστικών υποδομών - συμπεριλαμβανομένων των μεταφορών, ύδρευσης/ αποχέτευσης, της ενέργειας
- Κληρονομιάς ή πολιτιστικών χώρων - για τουρισμό ή άλλες βιώσιμες χρήσεις
- Ανάπλαση βιομηχανικών περιοχών - συμπεριλαμβανομένης καθαριότητας και απολύμανσης
- Πανεπιστημιακά κτίρια - ιατρικών, βιοτεχνολογικών και άλλων εξειδικευμένων εγκαταστάσεων
- Βελτιώσεις της ενεργειακής απόδοσης.

Το JESSICA λειτουργεί ως εξής:

Οι συνεισφορές από το ευρωπαϊκό ταμείο περιφερειακής ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) σε ταμεία αστικής ανάπτυξης (ΤΑΑ) επενδύονται σε συμπράξεις δημοσίου-ιδιωτικού τομέα ή σε άλλα έργα που περιλαμβάνονται σε ολοκληρωμένο σχέδιο για τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη. Οι επενδύσεις αυτές μπορούν να έχουν τη μορφή είτε ιδίων κεφαλαίων, είτε δανείων ή εγγυήσεων. Εναλλακτικά, οι διαχειριστικές αρχές μπορούν να αποφασίσουν να διοχετεύσουν κεφάλαια για την ΤΑΑ χρησιμοποιώντας ταμεία χαρτοφυλακίου, που έχουν συσταθεί για να επενδύουν σε περισσότερα ΤΑΑ. Αυτό δεν είναι υποχρεωτικό, αλλά προσφέρει το πλεονέκτημα ότι επιτρέπει στις διαχειριστικές αρχές να αναθέτουν ορισμένα από τα καθήκοντα που απαιτούνται για την εφαρμογή του JESSICA σε έμπειρους επαγγελματίες. Λόγω του ανανεούμενου χαρακτήρα των μέσων, οι αποδόσεις από τις επενδύσεις ανακατευθύνονται σε νέα έργα αστικής ανάπτυξης.

Urban Innovative Actions (UIA)

Το Urban Innovative Actions αποτελεί μια πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρέχει οικονομικούς πόρους σε πόλεις από όλη την Ευρώπη προκειμένου να δοκιμάσουν νέες λύσεις για την αντιμετώπιση των αστικών προκλήσεων. Βάσει του άρθρου 8 του ΕΤΠΑ, η πρωτοβουλία έχει συνολικό προϋπολογισμό ύψους 372 εκατ. Ευρώ για την περίοδο 2014-2020. Η πρωτοβουλία υποστηρίζει αστικές περιοχές με πληθυσμό τουλάχιστον 50.000 κατοίκους ή ένα σύνολο αστικών περιοχών με πληθυσμό τουλάχιστον 50.000 κατοίκους που βρίσκονται σε ένα από τα 28 κράτη μέλη της ΕΕ. Ο μόνιμος πληθυσμός του Δήμου δεν ξεπερνάει το παραπάνω κατώφλι, ωστόσο σε περίπτωση συνεργασίας με άλλες πόλεις ή δήμους, υπάρχει μεγάλη πιθανότητα ο Δήμος να έχει την ευκαιρία να ακολουθήσει ως συμπληρωματικός εταίρος την πρωτοβουλία UIA. Τέλος, σημειώνεται πως η προτεινόμενη ιδέα δεν πρέπει να έχει υλοποιηθεί σε άλλη περίπτωση, ενώ η εφαρμογή της θα πρέπει να προκαλεί μια πραγματικά θετική αλλαγή στην ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Μηχανισμός ELENA

Ο μηχανισμός ELENA είναι υπό τη διαχείριση της ευρωπαϊκής επιτροπής και προσφέρει σημαντική βοήθεια σε τοπικά ενεργειακά προγράμματα. Το ELENA - European Local Energy Assistance - παρέχει επιδοτήσεις για τεχνική βοήθεια. Το ευρύ φάσμα επιλέξιμων μέτρων για την εν λόγω οικονομική υποστήριξη περιλαμβάνει μελέτες σκοπιμότητας και αγοράς, διάρθρωση επενδυτικών προγραμμάτων, επιχειρησιακά σχέδια, ενεργειακούς ελέγχους, προετοιμασία διαδικασιών πρόσκλησης για την υποβολή προσφορών και συμβατικών διακανονισμών και

ανάθεση της διαχείρισης των επενδυτικών προγραμμάτων σε νέο προσωπικό. Στόχος αποτελεί η συγκέντρωση των διασκορπισμένων τοπικών σχεδίων σε συστηματικές επενδύσεις αλλά και η κατοχύρωση μεγάλων πιθανοτήτων επιτυχίας. Οι τοπικοί φορείς έχουν κρίσιμο ρόλο στην επίτευξη των ευρωπαϊκών ενεργειακών στόχων.

Το ευρωπαϊκό πλάνο ενέργειας, με δεδομένο ότι έχει υπογραφεί το σύμφωνο των δημάρχων από τη συγκεκριμένη αρχή, επιδιώκει τη μείωση του εκπεμπόμενου διοξειδίου του άνθρακα κατά 20% έως το 2020. Στο πλαίσιο αυτής της προσπάθειας, η ευρωπαϊκή επιτροπή και η ευρωπαϊκή τράπεζα επενδύσεων (EIB) δημιούργησαν το ELENA, ένα πρόγραμμα που παρέχει τεχνική υποστήριξη και χρηματοδοτείται από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ενέργειας (IEE). Η υποστήριξη από το ELENA καλύπτει μέχρι και το κόστος που αναφέρεται στην τεχνική υποστήριξη μεγάλων προγραμμάτων βιώσιμης ενέργειας σε πόλεις και περιοχές.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ)

Το ΕΤΠΑ επιδιώκει την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής στην Ευρωπαϊκή Ένωση διορθώνοντας τυχόν ανισοροπίες μεταξύ περιφερειών. Το ΕΤΠΑ επικεντρώνει τις επενδύσεις του σε αρκετούς βασικούς τομείς προτεραιότητας. Αυτό είναι γνωστό ως «θεματική επικέντρωση» και οι τομείς είναι οι εξής:

- έρευνα και καινοτομία,
- ψηφιακό θεματολόγιο,
- στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ),
- οικονομία με μειωμένη χρήση άνθρακα.

Οι πόροι του ΕΤΠΑ που κατανέμονται στους εν λόγω τομείς προτεραιότητας θα είναι ανάλογοι με την κατηγορία της περιφέρειας. Στις πιο ανεπτυγμένες περιφέρειες, τουλάχιστον το 80 % της χρηματοδότησης οφείλει να εστιάζει σε δυο, το ελάχιστο, από αυτούς τους τομείς. Στις μεταβατικές περιφέρειες, αυτό ισχύει για το 60 % της χρηματοδότησης, ενώ σε λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες, το ποσοστό ανέρχεται περίπου στο 50%.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Ενεργειακής Απόδοσης

Συστάθηκε το 2011 για σχέδια ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Το ταμείο αυτό χρησιμοποιεί πόρους από το ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας οι οποίοι δεν έχουν δαπανηθεί. Με συγχρηματοδότηση από την ΕΤΕπ παρέχονται συμμετοχικοί τίτλοι, εγγυήσεις και χρεωστικά προϊόντα για δημόσιες αρχές και οργανισμούς ενεργώντας για λογαριασμό τους. Το ταμείο εστιάζει σε επενδύσεις σε κτίρια, τοπικές ενεργειακές υποδομές, εγκαταστάσεις για διανεμημένη παραγωγή από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και αστικές μετακινήσεις.

Ταμείο Μηχανισμού Διευκόλυνσης “Συνδέοντας την Ευρώπη” (Connecting Europe Facility – CEF)

Αποτελεί βασικό μέσο χρηματοδότησης της ΕΕ για την προώθηση της ανάπτυξης, της απασχόλησης και της ανταγωνιστικότητας μέσω διακριτών επενδύσεων που απευθύνονται σε έργα υποδομής σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Υποστηρίζει την ανάπτυξη δικτύων υψηλών επιδόσεων, βιώσιμων και αποτελεσματικά διασυνδεδεμένων διευρωπαϊκών δικτύων στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των ψηφιακών υπηρεσιών. Οι επενδύσεις της CEF καλύπτουν τους «αδύναμους κρίκους» της ενεργειακής, μεταφορικής και ψηφιακής αλυσίδας της Ευρώπης.

Η CEF ωφελεί τους ανθρώπους σε όλα τα κράτη μέλη, καθιστώντας τα ταξίδια ευκολότερα και περισσότερο βιώσιμα, βελτιώνοντας την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης, επιτρέποντας

παράλληλα ευρύτερη χρήση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Επιπρόσθετα, διευκολύνει τη διασυννοριακή αλληλεπίδραση μεταξύ δημόσιων διοικήσεων, επιχειρήσεων και πολιτών.

Εκτός από τις επιχορηγήσεις, η CEF προσφέρει χρηματοδοτική στήριξη σε έργα μέσω καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων, όπως εγγυήσεις και ομόλογα έργων. Τα μέσα αυτά δίνουν σημαντική ώθηση στη χρήση του προϋπολογισμού της ΕΕ και λειτουργούν ως καταλύτης για την προσέλκυση περαιτέρω πόρων από τον ιδιωτικό και άλλους φορείς του δημόσιου τομέα. Από τον Ιανουάριο του 2014, η INEA είναι η πύλη για τη χρηματοδότηση στο πλαίσιο του CEF. Η INEA υλοποιεί το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού του προγράμματος CEF, συνολικού ύψους € 27,4 δισ.

Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων

Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ) είναι ο κεντρικός πυλώνας του Επενδυτικού Σχεδίου για την Ευρώπη. Βασικός στόχος του είναι η αντιμετώπιση της έλλειψης εμπιστοσύνης και επενδύσεων και η αξιοποίηση των ρευστών διαθέσιμων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των επιχειρήσεων και των ιδιωτών.

Η Επιτροπή συνεργάζεται με τον στρατηγικό της εταίρο, τον Όμιλο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Το ΕΤΣΕ χρηματοδοτεί στρατηγικές επενδύσεις σε νευραλγικούς τομείς, όπως οι υποδομές, η ενεργειακή απόδοση και οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, η έρευνα και η καινοτομία, το περιβάλλον, η γεωργία, η ψηφιακή τεχνολογία, η εκπαίδευση, η υγεία και τα κοινωνικά έργα. Επιπρόσθετα, βοηθά τις μικρές επιχειρήσεις να ξεκινήσουν, να αναπτυχθούν και να επεκταθούν, με την παροχή χρηματοδότησης με κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου.

Το ΕΤΣΕ αποτελεί εγγύηση του προϋπολογισμού της ΕΕ που παρέχει στον όμιλο της ΕΤΕπ προστασία από τις πρώτες ζημιές. Αυτό σημαίνει ότι ο όμιλος της ΕΤΕπ είναι σε θέση να χορηγεί χρηματοδότηση σε έργα υψηλότερου κινδύνου απ' ό, τι θα έκανε σε μια συνηθισμένη περίπτωση. Μια ανεξάρτητη επιτροπή επενδύσεων χρησιμοποιεί αυστηρά κριτήρια για να αποφασίσει εάν ένα έργο είναι επιλέξιμο για στήριξη από το ΕΤΣΕ. Δεν εφαρμόζονται ποσοστώσεις - ανά τομέα ή ανά χώρα. Η χρηματοδότηση παρέχεται αποκλειστικά με γνώμονα τη ζήτηση.

Horizon 2020

Το Η2020 (Horizon 2020) είναι χρηματοδοτικό μέσο εφαρμογής της πρωτοβουλίας «Innovation Union», μιας Ευρωπαϊκής εμβληματικής πρωτοβουλίας με στόχο την εξασφάλιση της παγκόσμιας ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης. Το νέο αυτό πρόγραμμα χρηματοδότησης της Έρευνας και Καινοτομίας είναι μέρος της προσπάθειας για τη βελτίωση της ανάπτυξης και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στην Ευρώπη. Θα είναι ανοιχτό για προτάσεις από το 2014 έως το 2020, με συνολικό προϋπολογισμό πάνω από €70 δισεκατομμύρια.

Το Η2020 αποτελεί ένα ενιαίο πρόγραμμα που συνενώνει τρία ξεχωριστά προγράμματα/πρωτοβουλίες (FP7, CIP, EIT). Ενισχύει κατά βάση την καινοτομία, από την έρευνα σ' ένα ευρύ φάσμα έως και την παραγωγή προϊόντων και το εμπόριο. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές της καινοτομίας (τεχνολογική, μη τεχνολογική οργάνωση, κοινωνική καινοτομία, κλπ.) και εστιάζει σε κοινωνικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κοινωνία της Ευρώπης (π.χ. υγεία, καθαρή ενέργεια και μεταφορά). Παρέχει απλοποιημένη πρόσβαση, για όλες τις εταιρείες, πανεπιστήμια, ινστιτούτα, σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά και πέρα από αυτές. Επιπλέον, περιλαμβάνει νέα μέσα χρηματοδότησης (π.χ. βραβεία επιβράβευσης και κινήτρου) και υποστηρίζει ειδικές δράσεις σε τρεις φάσεις (από την ιδέα στην αγορά) ειδικά για τις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ). Παρέχει τέλος νέα οικονομικά μέσα όπως πρόσβαση σε χρηματοδότηση κινδύνου (δάνεια, εγγυήσεις, ίδια χρηματοδότηση, κλπ.).

Πρόγραμμα Life+

Το Life+ είναι χρηματοδοτικό μέσο της ευρωπαϊκής ένωσης για το περιβάλλον και αποτελεί συνέχεια του Life. Κεντρικός στόχος του Life+ είναι η συμβολή στην εφαρμογή, ενημέρωση και ανάπτυξη της κοινοτικής περιβαλλοντικής πολιτικής και νομοθεσίας συμπεριλαμβανομένης της ενσωμάτωσης του περιβάλλοντος σε άλλες πολιτικές, προωθώντας με τον τρόπο αυτό τη βιώσιμη ανάπτυξη. Το Life στηρίζει την εφαρμογή του δού προγράμματος δράσης για το περιβάλλον συμπεριλαμβανομένων των θεματικών στρατηγικών. Μέσω του Life χρηματοδοτούνται έργα και μέτρα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία για τα κράτη-μέλη.

Το Life αποτελείται από τρεις ενότητες:

- Life+ φύση και βιοποικιλότητα
- Life+ περιβαλλοντική πολιτική και διακυβέρνηση
- Life+ πληροφόρηση και επικοινωνία